

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 22. toukokuuta 2023
(OR. en)

9598/23

COHAF 56
DEVGEN 93
CONUN 119
FIN 552
RELEX 634

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläs:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Ed. asiak. nro:	9282/23
Asia:	Neuvoston päätelmät humanitaarisen avun rahoitusvajeen korjaamisesta

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä neuvoston 3950. istunnossaan 22. toukokuuta 2023
hyväksymät päätelmät humanitaarisen avun rahoitusvajeen korjaamisesta.

NEUVOSTON PÄÄTELMÄT**HUMANITAARISEN AVUN RAHOITUSVAJEEN KORJAAMISESTA**

1. Neuvosto ilmaisee syvän huolensa jyrkästi kasvavasta humanitaarisen avun tarpeesta eri puolilla maailmaa aikana, jolloin humanitaarisen avun toimintatila kaventuu, konfliktit pitkittyvät, apu politisoituu ja ilmastonmuutoksesta johtuvat haavoittuvuudet lisääntyvät. Se vahvistaa uudelleen olevansa sitoutunut periaatteisiin pohjautuvaan ja tulokselliseen humanitaariseen toimintaan. Yli 350 miljoonaa ihmistä eri puolilla maailmaa tarvitsee ihmishenkiä pelastavaa humanitaarista apua. Tämä on yli 20 prosenttia enemmän kuin vuonna 2022 ja yli 40 prosenttia enemmän kuin vuonna 2021. Yli 100 miljoonaa ihmistä on joutunut siirtymään kotiseudultaan ja 43 miljoonaa ihmistä 51 maassa uhkaa nälänhätä. Neuvosto panee merkille, että viimeaikaisilla humanitaarisilla vetoomuksilla on saatu turvattua vain puolet kaikesta tarvittavasta rahoituksesta. Se on syvästi huolissaan kasvavasta kuilusta arvioitujen tarpeiden ja rahoituksen välillä, kun otetaan huomioon myös unohdetut kriisit.
2. Neuvosto pitää hälyttävänä inhimillisen kärsimyksen, kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkausten, ihmishenkien menetysten ja ihmisarvon loukkausten määrää, mukaan lukien siviileihin kohdistuva väkivalta ja siviili-infrastruktuurin tahallinen ja kohdennettu tuhoaminen kaikkialla maailmassa, kuten Ukrainassa Venäjän hyökkäyssodan seurauksena. Lisäksi neuvosto ilmaisee syvän huolensa sodan tuhoisista maailmanlaajuisista seurauksista, sillä se on kärjistänyt globaalia elintarvikekriisiä, ja toistaa olevansa sitoutunut tukemaan maailmanlaajuisia elintarviketurvaa ja ravitsemusta muun muassa YK:n Mustanmeren viljasopimuksen ja EU:n ja Ukrainan solidaarisuuskaistojen avulla.
3. Neuvosto toistaa, että EU:lla ja sen jäsenvaltioilla on keskeinen rooli humanitaarisen toiminnan tukemisessa maailmanlaajuisesti, mistä on osoituksena Euroopan humanitaarisen avun foorumin käynnistäminen. Se palauttaa mieleen vuoden 2021 päätelmät komission tiedonannosta Euroopan parlamentille ja neuvostolle ”EU:n humanitaarinen toiminta: uudet haasteet, samat periaatteet” ja panee merkille Euroopan parlamentin vuonna 2021 antaman päätöslauselman EU:n humanitaarisen toiminnan uudesta suunnasta.

4. Neuvosto korostaa, että humanitaarisen avun tarpeen ja resurssien väliseen kasvavaan eroon on puututtava kiireellisesti lisäämällä toimia kolmella toisiinsa liittyvällä ja toisiaan vahvistavalla osa-alueella. Nämä ovat humanitaarisen toiminnan resurssipohjan lisääminen ja laajentaminen, humanitaarisen järjestelmän tuloksellisuuden ja tehokkuuden parantaminen ja humanitaarisen avun tarpeen vähentäminen.

I. LISÄTÄÄN HUMANITAARISEN TOIMINNAN RESURSSIPOHJAA

5. Neuvosto korostaa tarvetta mobilisoida lisää humanitaarista rahoitusta maailmanlaajuisesti ja saavuttaa tasapainoisempi rahoitusrakenne, joka perustuu perinteisten, uusien ja potentiaalisten avunantajien, hyväntekeväisyysjärjestöjen, yksityisen sektorin ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien tarjoamiin resursseihin.
6. Neuvosto panee merkille, että jäsenvaltiot ovat sitoutuneet varmistamaan humanitaarisen avun lisärahoituksen. Neuvosto jatkaa työtä sen varmistamiseksi, että humanitaarisen avun rahoitus jakautuu jäsenvaltioiden kesken kestävämmiin ja tasapainoisemmin ja pyytää komissiota raportoimaan asiasta vuosittain. Neuvosto vahvistaa, että EU on sitoutunut yhteisesti osoittamaan vähintään 0,7 prosenttia yhteenlasketusta BKTL:stä julkiseen kehitysapuun vuoteen 2030 mennessä. Se kannustaa jäsenvaltioita jatkamaan toimia humanitaarisen avun rahoitusvajeen täyttämiseksi osallistumalla rahoitukseen taloudellisia resurssejaan vastaavalla tasolla ja varmistamalla, että asianmukainen osuus, esimerkiksi 10 prosenttia, niiden julkisesta kehitysavusta käytetään humanitaarisiin toimiin tämänhetkisten humanitaarisen avun tarpeiden perusteella.
7. Neuvosto kannustaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita lisäämään vuoropuhelua ja yhteydenpitoa niiden maiden kanssa, jotka voisivat taloudellisen potentiaalinsa ansiosta ottaa suuremman vastuun ennakoitavan tarveperusteisen humanitaarisen avun lisärahoituksesta ja jotka kuuluvat erityisesti OECD- ja G20-maihin. Ne voisivat esimerkiksi sisällyttää humanitaariset toimet järjestelmällisesti kolmansien maiden kanssa käymäänsä vuoropuheluun ja ottaa humanitaariseen apuun liittyvät asiat säännöllisesti kahdenvälisten kokousten asialistalle kaikilla tasoilla. Kansainvälisen humanitaarisen oikeuden ja humanitaaristen periaatteiden noudattamisen edistäminen on olennainen osa tukitoimia, joilla laajennetaan avunantajapohjaa.

8. Neuvosto kehottaa jäsenvaltioita ja komissiota edistämään yksityisen sektorin, myös hyväntekeväisyysjärjestöjen, osallistumista ja kannustaa pyrkimyksiä luoda kumppanuuksia humanitaarisen ja yksityisen sektorin välille. Lisäksi neuvosto kannustaa jäsenvaltioita ja komissiota tutkimaan innovatiivisia rahoitusmalleja ottaakseen toimintaan mukaan kaikki asianomaiset sidosryhmät.

II. PARANNETAAN HUMANITAARISEN JÄRJESTELMÄN TULOKSELLISUUTTA JA TEHOKKUUTTA

9. Neuvosto korostaa, että on tärkeää varmistaa avun toimittamisen tuloksellisuus ja tehokkuus saatavilla olevien resurssien käytön optimoimiseksi. Se vahvistaa, että humanitaarisissa kriiseissä on tärkeää soveltaa täysin tarveperusteista lähestymistapaa sekä avointa ja periaatteisiin pohjautuvaa priorisointia. Neuvosto on tyytyväinen YK:n järjestelmän, erityisesti YK:n humanitaaristen asioiden koordinoitumiston (OCHA) ja muiden YK:n järjestöjen, keskeiseen rooliin tarpeiden tehokkaassa koordinoinnissa ja arvioinnissa, mukaan lukien pyrkimykset tehdä tarpeiden kiireellisyysanalyysistä vertailukelpoisia eri kriiseissä, yhdistää tarvearvioinnit ja reagoitaisuunnittelu sekä varmistaa laatu riippumattoman valvonnan avulla, jotta avunantajat voivat jakaa rahoitusta tarpeiden perusteella.
10. Neuvosto tunnustaa laadukkaan rahoituksen eli monivuotisen ja joustavan rahoituksen merkityksen tehokkaan ja tuloksellisen humanitaarisen toiminnan kannalta. Joustavan rahoituksen ansiosta kiireellisiin tarpeisiin voidaan vastata nopeammin ja laajemmin ja sillä varmistetaan toiminnan jatkuvuus unohdetuissa kriiseissä. Tältä osin neuvosto kannustaakin jäsenvaltioita ja komissiota lisäämään joustavaa rahoitustaan, joka on määritelty vapaasti käytettäväksi tai löyhästi korvamerkityksi, ns. uusi diili (Grand Bargain) -sitoumusten mukaisesti. Neuvosto palauttaa lisäksi mieleen laadukasta rahoitusta koskevan uusi diili -kokouksen, jossa sitouduttiin lisäämään monivuotista humanitaarista rahoitusta 30 prosentilla. Se toteaa, että monivuotisella rahoituksella voidaan myös vahvistaa paikallisia valmiuksia ja että sillä saadaan aikaan parempia tuloksia apua tarvitsevien väestöryhmien kannalta erityisesti pitkittyneissä kriiseissä.

11. Neuvosto tunnustaa paikallisten ja kansallisten toimijoiden, mukaan lukien naisjohtajien järjestöjen osallistuminen ja johtajuus, keskeisen roolin tehokasta humanitaarista toimintaa helpottavina etulinjan toimijoina, jotka ovat kentällä ennen hätätilanteita, niiden aikana ja niiden jälkeen. Näin ollen neuvosto kannustaa jäsenvaltioita ja komissiota tehostamaan yhteistyötä paikallisten järjestöjen kanssa uusi diili -sitoumuksen mukaisesti siten, että vähintään 25 prosenttia humanitaarisesta rahoituksesta toimitetaan mahdollisimman suoraan paikallisille tai kansallisille toimijoille samalla kun tuetaan valmiuksien vahvistamista ja paikallisten toimijoiden merkityksellistä ja laajaa osallistumista päätöksentekoon ohjelmasyklin kaikissa vaiheissa. Se panee tyytyväisenä merkille komission ohjeistuksen paikallisiin olosuhteisiin soveltamisesta.
12. Neuvosto korostaa humanitaarisen avun logistiikan potentiaalia humanitaarisen avun tehostamisessa ja sen tuloksellisuuden lisäämisessä. Neuvosto kannustaa jäsenvaltioita ja komissiota hyödyntämään innovatiivisia toimintatapoja humanitaarisen toiminnan tehokkuuden lisäämiseksi entisestään muun muassa uusi diili -sitoumuksen puitteissa. Neuvosto kannustaa humanitaarista sektoria, myös avunantajia, jatkamaan logistiikkaa koskevan strategisen toimintatavan kehittämistä ja tukemista.

III. HUMANITAARISEN AVUN TARPEEN VÄHENTÄMINEN

13. Neuvosto katsoo, että viime kädessä tehokkain tapa korjata humanitaarisen avun rahoitusvaje on vähentää humanitaarisen avun tarvetta. Tässä yhteydessä neuvosto painottaa, että taustalla oleviin perimmäisiin syihin on puututtava kestäväällä tavalla vahvistamalla humanitaarisen avun, kehityksen ja rauhan muodostamaa jatkumoa ja tekemällä yhteistyötä Team Europe - lähestymistavan mukaisesti noudattaen muun muassa humanitaarisen avun antajien ilmastoja ja ympäristöä koskevan julkilausuman sitoumuksia.
14. Neuvosto toteaa, että aseelliset konfliktit ovat edelleen humanitaarisen avun tarpeiden pääasiallinen taustasy ja että inhimillisen kärsimyksen lopettamiseksi tarvitaan poliittisia ratkaisuja. Neuvosto toistaa, että on tärkeää jatkaa toimia konfliktien estämisen, välitystoiminnan ja osallistavan rauhanrakentamisen alalla, ja korostaa, että humanitaariseen diplomatiaan on sovellettava järjestelmällisempää ja koordinoitumpaa lähestymistapaa.

15. Neuvosto painottaa, että kansainvälisen humanitaarisen oikeuden kunnioittaminen ja noudattaminen on tärkeää asettaa johdonmukaisesti EU:n ulkoisen toiminnan keskiöön ja edistää sitä kaikin käytettävissä olevin keinoin. Se tähdentää, että ensiarvoisena tehtävänä on kunnioittaa ja suojella siviilejä kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaisesti, turvata humanitaarinen toimintatila ja varmistaa humanitaarisen avustushenkilöstön turvallisuus. Lisäksi neuvosto korostaa, että kansainvälistä humanitaarista oikeutta loukkaavat tahot on saatettava vastuuseen.
16. Neuvosto tähdentää, että humanitaarisen avun tarpeita on ehkäistävä ja vähennettävä noudattamalla humanitaarisen avun, kehityksen ja rauhan jatkumoon perustuvaa toimintatapaa, puuttumalla kriisien perimmäisiin syihin ja investoimalla katastrofiriskien vähentämiseen ja katastrofivalmiuteen samalla kun omaksutaan sukupuolinäkökohdat huomioon ottava lähestymistapa ja vahvistetaan avun tarpeessa olevien selviytymiskykyä oikea-aikaisesti sekä ylläpidetään syrjimättömiä sosiaalisia peruspalveluja, myös naisia ja tyttöjä varten, erityisesti pitkittyneissä ja poliittisesti monitahoisissa humanitaarisissa kriiseissä. Tässä yhteydessä neuvosto kannustaa tiivistämään vuoropuhelua humanitaaristen toimijoiden sekä rauhanalan ja kehitysyhteistyön toimijoiden, erityisesti kansainvälisten rahoituslaitosten, välillä, jotta voidaan varmistaa kestävä, joustava ja reaktiivinen kehitysrahoitus vakauttamisen ja sitouttamisen tukemiseksi hauraissa ja konfliktien koettelemissa valtioissa, joissa vallitsee humanitaarinen kriisitilanne.
17. Neuvosto toistaa, että ilmastonmuutos lisää entisestään humanitaarisen avun tarvetta. Neuvosto kannustaa jäsenvaltioita ja komissiota tutkimaan keinoja maksimoida kaikkien rahoitusvirtojen vaikutus olemassa olevien rahoitusjärjestelyjen avulla, jotta ilmastosyistä johtuviin humanitaarisiin kriiseihin voidaan reagoida paremmin.
18. Neuvosto toteaa, että on tärkeää toimia ennen ennakoitujen hätätilanteiden toteutumista akuuttien humanitaaristen ongelmien estämiseksi ja vähentämiseksi ennen kuin niistä kehittyy täysimittaisia humanitaarisia kriisejä. Tässä yhteydessä ja YK:n pääsihteerin käynnistämän ”Early Warnings for All” -varhaisvaroitusaloitteen (EW4All) mukaisesti neuvosto korostaa, että on erittäin tärkeää lisätä ennakoivia toimia, joilla pyritään vähentämään humanitaarisen avun tarpeita, muun muassa vahvistamalla humanitaaristen, kehitysyhteistyön ja ilmastoalan toimijoiden välisiä synergioita.